

VEILEDNING OM FLYTTING AV BLØTDYR (PRODUKTER AV BLØTDYR), OG UTSTEDELSE AV DYREHELSESERTIFIKAT

PUBLISERT APRIL 2021

Aktuelt regelverk

- [RÅDSDIREKTIV 2006/88/EF av 24. oktober 2006 om dyrehelsekrav til akvakulturdyr og produkter av disse, og om forebygging og bekjempelse av visse sykdommer hos vanndyr \(fiskehelsesdirektivet\).](#)
- [KOMMISJONSFORORDNING \(EF\) nr. 1251/2008 av 12. desember 2008 om gjennomføring av rådsdirektiv 2006/88/EF med hensyn til vilkår og krav til utstedelse av sertifikater for akvakulturdyr og produkter av disse som bringes i omsetning og importeres til Fellesskapet, og om utarbeiding av en liste over smittebærende arter \(forordning nr. 1251/2008\).](#)
- [Forskrift 20. februar 1997 nr. 192 om desinfeksjon av inntaksvann til og avløpsvann fra akvakulturrelatert virksomhet \(forskrift om desinfeksjon av vann, akvakultur\).](#)
- [Forskrift 30. oktober 2006 nr. 1250 om slakteriet og tilvirkingsanlegg for akvakulturdyr \(forskrift om slakterier mv. for akvakulturdyr\).](#)
- [Forskrift 17. juni 2008 nr. 819 om omsetning av akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr, forebygging og bekjempelse av smittsomme sykdommer hos akvatiske dyr \(omsetnings- og sykdomsforskriften\).](#)
- [Forskrift 17. juni 2008 nr. 822 om drift av akvakulturanlegg \(akvakulturdriftsforskriften\).](#)
- [Forskrift 18. januar 2011 nr. 60 om ytterligere krav til transport, omsetning og import av akvakulturdyr og produkter av disse \(forskrift om transport mv. av akvakulturdyr\).](#)

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
2	Bløtdyr av mottakelige arter og vektorarter for <i>B. ostreae</i> og <i>M. refringens</i>	5
3	Flytting av bløtdyr i Norge	6
3.1	Helsestatus i Norge for <i>B. ostreae</i> og <i>M. refringens</i>	6
3.2	Flytting i Norge innenfor område med sykdomsfri status	6
3.2.1	<i>Flytting til utsett i område i Norge med sykdomsfri status</i>	7
3.2.2	<i>Flytting for videre tilvirkning før konsum i område i Norge med sykdomsfri status</i>	7
3.2.3	<i>Flytting for direkte konsum i område i Norge med sykdomsfri status</i>	7
3.3	Flytting fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status til område i Norge med sykdomsfri status	8
3.3.1	<i>Flytting for utsett i område i Norge som har mistet sykdomsfri status til område i Norge, inkludert rensesentraler, med sykdomsfri status</i>	8
3.3.2	<i>Flytting for videre tilvirkning før konsum fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status til områder i Norge med sykdomsfri status</i>	9
3.3.3	<i>Flytting til direkte konsum fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status til områder i Norge med sykdomsfri status</i>	9
4	Flytting av bløtdyr fra Norge til EØS	10
4.1	Flytting fra område i Norge med sykdomsfri status	10
4.1.1	<i>Helsestatus i EØS-stater for <i>B. ostreae</i> og <i>M. refringens</i></i>	10
4.1.2	<i>Flytting til utsett i EØS-stat fra område i Norge med sykdomsfri status</i>	10
4.1.3	<i>Flytting for videre tilvirkning før konsum i EØS-stat fra område i Norge med sykdomsfri status</i>	11
4.1.4	<i>Flytting for direkte konsum i EØS-stat fra område i Norge med sykdomsfri status</i>	12
4.2	Flytting fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status til områder i andre EØS-stater	12
4.2.1	<i>Flytting til utsett i EØS-stat fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status</i>	12
4.2.2	<i>Flytting for videre tilvirkning i EØS-stat fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status</i>	13
4.2.3	<i>Flytting for direkte konsum i EØS-stat fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status</i>	15
4.3	Flytting av bløtdyr til forskningsformål	15
5	Flytting av bløtdyr fra EØS-stat til Norge	15
5.1	Flytting til utsett i område i Norge med sykdomsfri status fra områder i andre EØS-stater	15
5.2	Flytting for videre tilvirkning før konsum i områder i Norge med sykdomsfri status fra områder i andre EØS-stater	16
5.3	Flytting til Norge for direkte konsum	16
5.4	Flytting av levende bløtdyr til forskningsformål	16

1 Innledning

Formålet med denne veilederen er å veilede om flytting¹ av bløtdyr (omfatter både levende bløtdyr for utsett og konsum og produkter av bløtdyr), og når slik flytting skal følges av dyrehelsesertifikat.

Veilederen omhandler reglene som gjelder for flytting av bløtdyr i Norge og mellom EØS-statene². Hvilke krav som gjelder ved slik flytting, avhenger av:

- formålet med flyttingen,
- hva slags art av bløtdyr som skal flyttes,
- hvilken helsestatus avsender- og mottakerområdet har for *Bonamia ostreae* (*B. ostreae*) og *Marteilia refringens* (*M. refringens*), og
- om flyttingen skjer innenfor ett og samme område mtp. helsestatus, eller mellom ulike områder.

Veilederen omhandler også reglene for når flytting skal følges av et dyrehelsesertifikat. Dette avhenger av:

- om flyttingen skjer inn til et område med særskilt helsestatus for *B. ostreae* eller *M. refringens*,
- formålet med flyttingen, og
- om det ved avsenderområde er iverksatt offentlige tiltak i forbindelse med sykdommene.

Reglene om flytting og utstedelse av dyrehelsesertifikat følger av kapittel 4 i [omsetnings- og sykdomsforskriften](#). Henvvisning til de ulike bestemmelsene er gitt i fotnotene. I de enkelte bestemmelsene brukes uttrykket akvakulturdyr. Akvakulturdyr er definert som vannlevende dyr «som kommer fra eller er ment for akvakulturanlegg»³. Ville akvatiske dyr, herunder bløtdyr, som er ment for et akvakulturanlegg, eller tas ut et akvakulturanlegg, f.eks. renseanlegg, for utsett i et annet anlegg eller i frie vannmasser, anses derfor som akvakulturdyr. Reglene for utsett gjelder både for utsett i akvakulturanlegg og i frie vannmasser som f.eks. kultiveringsutsetting.

I løpet av 2021 trer et nytt regelverk for dyrehelse i kraft. Dette vil påvirke reglene for flytting av bløtdyr, men prinsippene vil i all hovedsak forbli uendret. [Les mer om regelverksendringene for dyrehelse](#)

¹ Flytting er i regelverket omtalt som omsetning. For definisjon se omsetnings- og sykdomsforskriften § 5 bokstav m).

² [EØS-statene er Norge, Island, Liechtenstein og medlemsstatene i EU.](#)

³ Akvakulturdriftsforskriften § 4 bokstav c.

2 Bløtdyr av mottakelige arter og vektorarter for *B. ostreae* og *M. refringens*

Hvilke regler som gjelder ved ulike typer flytting, varierer avhengig av hvilken art av bløtdyr som skal flyttes. Noen arter er definert som mottakelige arter og noen arter er definert som vektorarter. For begge disse typene av arter gjelder det særskilte regler for flytting.

For oversikt over mottakelige arter for *B. ostreae* og *M. refringens* se omsetnings- og sykdomsforskriften vedlegg 1, liste 2. Blant de vanligste bløtdyrene i oppdrett i Norge er flatøsters (*Ostrea edulis*) mottakelig art for *B. ostreae* og *M. refringens*, mens blåskjell (*Mytilus edulis*) er mottakelig art for *M. refringens*. Når nytt regelverk trer i kraft, vil blåskjell ikke lenger være definert som mottakelig art eller vektorart for *M. refringens*. Kamskjell er ikke mottakelig art for *B. ostreae* eller *M. refringens*, men kan anses som vektorart.

Hvorvidt et bløtdyr er å anse som vektorart må avklares i hvert enkelt tilfelle. For oversikt over hvilke bløtdyr som kan anses som vektorarter, se [vedlegg I](#) til forordning nr. 1251/2008. Avgjørende for om bløtdyr er å anse som vektorart eller ikke, er om det finnes mottakelige arter for *B. ostreae* og/eller *M. refringens* ved avsender- og mottakerområdet⁴. Dersom det eksempelvis bare finnes mottakelige arter ved mottakerområdet, anses bløtdyrene ikke å være vektorarter.

Ved flytting av bløtdyr som kan anses som vektorart må det innhentes informasjon om hvilke arter av bløtdyr som finnes ved avsender- og mottakerområdet. Det er oppdretter eller den som er ansvarlig for flyttingen som må innhente slik informasjon.

Driftsansvarlig på avsenderanlegget må ha oversikt over hvilke arter som finnes i anlegget, og hvordan driften er bygget opp.

Medlemsstatene i EØS plikter å ha et offentlig register som viser hvilke arter av bløtdyr som finnes i de ulike akvakulturanleggene. Det er imidlertid ikke alle medlemsstatene i EØS som har et slikt offentlig register tilgjengelig. I tilfeller hvor det ikke finnes et offentlig register, må oppdretter eller den som er ansvarlig for flytting, ta kontakt med de ansvarlige ved mottakerområdet for å få en liste over hvilke arter som finnes. Listen må være bekreftet av offentlige myndigheter i mottakerlandet.

I det videre er det presisert om det som presenteres gjelder bløtdyr av mottakelige art eller vektorart, eller om det er uten betydning.

⁴ Forordning nr. 1251/2008. Forordningen er gjennomført i norsk rett i forskrift om ytterligere krav mv. av akvakulturdyr.

3 Flytting av bløtdyr i Norge

3.1 Helsestatus i Norge for *B. ostreae* og *M. refringens*

Regelverket oppstiller fem ulike kategorier av helsestatus for listeførte sykdommer, bl.a. *B. ostreae* og *M. refringens*⁵:

- a) Kategori I: sykdomsfri,
- b) Kategori II: med godkjent overvåkningsprogram, det vil si at det ikke er kjent at staten, sonen eller segmentet er infisert, det er ikke erklært sykdomsfritt, men det har fått godkjent overvåkningsprogram i samsvar med gjeldende krav,
- c) Kategori III: uavklart helsestatus, det vil si at det ikke er kjent at staten, sonen eller segmentet er infisert, men det har ikke program for å oppnå sykdomsfri status,
- d) Kategori IV: kjent infisert, men med godkjent bekjempelsesprogram, det vil si at staten, sonen eller segmentet har fått godkjent bekjempelsesprogram i samsvar med gjeldende krav, og
- e) Kategori V: infisert.

Norge har kategori I: sykdomsfri status, for tilnærmet hele landets kystområde for de nevnte sykdommene. Dette gjelder imidlertid ikke områder som midlertidig har mistet sykdomsfri status som følge av mistanke om eller påvist *B. ostreae* eller *M. refringens*⁶ eller midlertidig suspensjon⁷.

Status i Norge er per mars 2021 at ett område midlertidig har mistet sykdomsfri status for *B. ostreae*, mens to områder midlertidig har mistet sykdomsfri status for *M. refringens*. For *B. ostreae* gjelder dette for kysten langs tidligere Aust-Agder fylke⁸. For *M. refringens* gjelder dette for et område i Bømlo kommune⁹ og et område i Fjaler kommune¹⁰ i Vestland fylke.

3.2 Flytting i Norge innenfor område med sykdomsfri status

Hvilke regler som gjelder for flytting av bløtdyr i Norge varierer etter hva som er formålet med flyttingen. De ulike formålene er flytting:

- til utsett,
- for videre tilvirkning før konsum, og
- for direkte konsum.

⁵ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 8.

⁶ Omsetnings- og sykdomsforskriften vedlegg 2 punkt 7 og 8.

⁷ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 18.

⁸ Se [kontrollområdeforskriften for Bonamiose i Risør, Tvedestrand, Arendal, Grimstad og Lillesand kommuner](#)

⁹ Se [kontrollområdeforskriften for Marteiliose i Bømlo kommune](#)

¹⁰ Et område omkring [lokaliteten 14715 Borthheim](#)

3.2.1 Flytting til utsett i område i Norge med sykdomsfri status

Ved all flytting av bløtdyr til utsett, må de generelle vilkårene for flytting være oppfylt¹¹. De generelle vilkårene går ut på at bløtdyrene:

- må være klinisk friske, og
- at dyrene ikke skal komme fra et akvakulturanlegg eller akvakulturområde for bløtdyr med uavklart forøket dødelighet.

Ved flytting av bløtdyr mellom områder med ulike helsestatus, stilles det strengere krav enn ved flytting innenfor ett og samme område. Så lenge dyrene flyttes innenfor ett og samme område, er det bare de generelle vilkårene som gjelder.

Med unntak av områdene som midlertidig har mistet sykdomsfri status, er hele Norge ett og samme område med hensyn til helsestatus. Ved flytting i Norge, som ikke berører områder som midlertidig har mistet sykdomsfri status, er det derfor ikke snakk om flytting inn til et annet område, men flytting innenfor det samme området. Da er det bare de generelle vilkårene som gjelder. Det er ikke krav om at slik flytting skal følges av et dyrehelsesertifikat¹².

3.2.2 Flytting for videre tilvirkning før konsum i område i Norge med sykdomsfri status

Alle bløtdyr, inkludert arter mottakelig for *B. ostreae* eller *M. refringens*, kan flyttes for videre tilvirkning før konsum, når dyrene ikke viser kliniske tegn på sykdom. Ved slik flytting kan bløtdyrene også midlertidig lagres i tilvirkingsanlegg¹³.

Det er ikke krav om at flyttingen skal følges av et dyrehelsesertifikat¹⁴.

3.2.3 Flytting for direkte konsum i område i Norge med sykdomsfri status

Alle bløtdyr, inkludert arter mottakelig for *B. ostreae* eller *M. refringens*, kan gå direkte til konsum dersom;

- partiet er pakket i emballasje for detalj salg, og
- emballasjen oppfyller kravene i bestemmelsene om emballering og merking i forordning [\(EF\) nr. 853/2004](#) om fastsettelse av særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse.

Det er ikke krav om dyrehelsesertifikat for flytting av bløtdyr til direkte konsum¹⁵.

¹¹ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 11.

¹² Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd

¹³ Omsetnings- og sykdomsforskriften §§ 15 andre ledd, jf. §§ 19 og 21.

¹⁴ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd.

¹⁵ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd.

3.3 Flytting fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status til område i Norge med sykdomsfri status

Akvakulturanlegg i Norge vil miste sykdomsfri status for *B. ostreae* og *M. refringens* ved mistanke om eller påvisning av sykdommene. Tilsvarende vil gjelde et definert område rundt slike anlegg. Etter påvisning vil som regel det aktuelle området bli omfattet av en kontrollområdeforskrift og et kontrollområde, som består av en bekjempelsessone og en overvåkingssone. Formålet med kontrollområde er å forebygge, begrense og bekjempe sykdomsutbruddet, slik at anleggene kan gjenoppnå sykdomsfri status. Et område kan også midlertidig miste fristatus hvis noen av de andre vilkårene for slik status brytes¹⁶. Det vil eksempelvis kunne tenkes dersom det tas inn mottakelige arter fra område som ikke har sykdomsfri status.

Ved mistanke om eller påvisning av sykdom og etablering av en kontrollområdeforskrift, blir det bl.a. gitt regler som begrenser flytting og utsett av dyr. Disse reglene er som regel strengere enn reglene som gjelder i "fredstid" når det ikke er mistanke om eller påvist sykdom. Regler som fastsettes for å hindre smittespredning og bekjempe sykdom, vil overstyre reglene som gjelder i "fredstid".

Nedenfor informerer vi om hvilke regler som vanligvis gjelder for flytting av bløtdyr fra områder i Norge som har mistet sykdomsfri status, til områder i Norge med fristatus. Reglene avhenger av hva som er formålet med flyttingen.

Fastsatte kontrollområdeforskrifter kan legge ytterligere begrensinger utover det som omtales her.

3.3.1 Flytting for utsett i område i Norge som har mistet sykdomsfri status til område i Norge, inkludert rensesentraler, med sykdomsfri status

Det er ikke lov å flytte bløtdyr av mottakelig art eller vektorart for *B. ostreae* og *M. refringens*, fra områder som har mistet sykdomsfri status, for utsett i områder med fristatus.

Mattilsynet kan tillate midlertidig lagring i en rensesentral¹⁷, dersom avløpsvannet behandles i samsvar med forskrift om desinfeksjon av vann, akvakultur. Virksomheten må i tilfellet søke det regionale Mattilsynet om tillatelse.

Andre arter enn mottakelige arter og vektorarter kan flyttes fra anlegg i område uten sykdomsfri status til anlegg for utsett i området med fristatus. Dyrene må da:

- være klinisk friske,
- ikke komme fra et akvakulturanlegg eller akvakulturområde for bløtdyr med uavklart forøket dødelighet¹⁸, og
- følges av dyrehelsesertifikat¹⁹.

¹⁶ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 18.

¹⁷ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 15 andre ledd siste setning.

¹⁸ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 11 første ledd.

¹⁹ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd bokstav a).

3.3.2 Flytting for videre tilvirkning før konsum fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status til områder i Norge med sykdomsfri status

Alle bløtdyr, inkludert arter mottakelig for *B. ostreae* og *M. refringens*, kan flyttes fra anlegg i område uten sykdomsfri status til område med fristatus for videre tilvirkning før konsum, dersom²⁰:

- bløtdyrene ikke viser kliniske tegn på sykdom, og enten
- tilvirkes i et godkjent slakteri eller tilvirkingsanlegg under forhold som forhindrer sykdomssmitte, eller
- er avsendt som ikke-levedyktige dyr.

Med godkjent slakteri eller tilvirkingsanlegg menes her godkjent etter forskrift om slakterier og tilvirkingsanlegg for akvakulturdyr.

Bløtdyr som flyttes fra anlegg i område uten sykdomsfri status til område med fristatus for videre tilvirkning før konsum, skal følges av et dyrehelsesertifikat. Dette gjelder ikke for bløtdyr som avsendes som ikke-levedyktige dyr²¹.

Mattilsynet kan også tillate midlertidig lagring i virksomheten som tilvirker dyrene²², dersom avløpsvannet behandles i samsvar med forskrift om desinfeksjon av vann, akvakultur. Virksomheten må i tilfellet søke det regionale Mattilsynet om tillatelse.

3.3.3 Flytting til direkte konsum fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status til områder i Norge med sykdomsfri status

Alle bløtdyr av arter mottakelig for *B. ostreae* og *M. refringens* kan flyttes fra anlegg i område uten sykdomsfri status til område med fristatus for direkte konsum, dersom²³:

- dyrene er pakket i emballasje for detalj salg, og
- emballasjen oppfyller kravene i bestemmelsene om emballering og merking i forordning [\(EF\) nr. 853/2004](#) om fastsettelse av særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse.

Det er ikke krav om dyrehelsesertifikat for flytting av bløtdyr til direkte konsum²⁴.

²⁰ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 15 første ledd.

²¹ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd.

²² Omsetnings- og sykdomsforskriften § 15 andre ledd siste setning.

²³ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 16 første ledd.

²⁴ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd.

4 Flytting av bløtdyr fra Norge til EØS

4.1 Flytting fra område i Norge med sykdomsfri status

Punkt 4.1 omhandler reglene for flytting av bløtdyr fra områder i Norge med sykdomsfri status til andre EØS-stater. Hvilke regler som gjelder avhenger av hvilken kategori helsestatus mottakerområdet i EØS-staten har, hvilke arter som flyttes, og formålet med flyttingen.

4.1.1 Helsestatus i EØS-stater for *B. ostreae* og *M. refringens*

Informasjon om hvilken helsestatus EU-stater har for *B. ostreae* og *M. refringens*, fremgår av vedlegg I til [kommisjonsvedtak 2009/177 / EF](#). I vedlegget gis det en oversikt over hvilke områder i ulike EU-stater som har helsestatus i kategori I, II eller IV.

Noen EU-stater har i tillegg mer detaljert informasjon tilgjengelig på sine offentlige myndigheters nettsider. Dette gjelder [Østerrike](#), [Danmark](#), [Frankrike](#), [Tyskland](#), [Italia](#), [Polen](#), [Portugal](#), [Slovenia](#) og [Spania](#).

Dersom man ikke finner helsestatus til mottakerområdet som vist til over, må oppdretter eller den som er ansvarlig for flyttingen innhente en skriftlig avklaring fra offentlige myndigheter i mottakerområdet på hvilken helsestatus området har.

Enkelte EØS-stater har i tillegg godkjente nasjonale tiltak for Ostreid herpesvirus, men dette er bare relevant for omsetning av stillehavsøsters.

4.1.2 Flytting til utsett i EØS-stat fra område i Norge med sykdomsfri status

Bløtdyr fra område i Norge med sykdomsfri status, kan flyttes til utsett i andre EØS-stater²⁵ dersom de generelle vilkårene²⁶ er oppfylt:

- dyrene skal være klinisk friske,
- og de skal ikke komme fra et akvakulturanlegg eller akvakulturområde for bløtdyr med uavklart forøket dødelighet.

Dyrene må følges av et dyrehelsesertifikat hvis de skal settes ut i et område i en annen EØS-stat som har helsestatus i:

- kategori I sykdomsfri status,
- kategori II godkjent overvåkingsprogram, eller
- kategori IV godkjent bekjempelsesprogram,

for sykdommene *B. ostreae* eller *M. refringens*.

²⁵ Omsetnings- og sykdomsforskriften §§ 12, 14, 19, 20 og 21.

²⁶ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 11

Hvis dyrene er mottakelig art eller vektorart for sykdommene, skal Mattilsynet i dyrehelsesertifikatet attestere på at dyrene kommer fra et område med sykdomsfri status. Dette gjelder ikke for bløtdyr som ikke er mottakelig art eller vektorart.

For hvilke bløtdyr som er mottakelig art og vektorart for sykdommene, se punkt 2.1.

For informasjon om helsestatus i EØS-stater, se punkt 4.1.1.

Det er ikke krav om dyrehelsesertifikat hvis dyrene skal settes ut i et område i en annen EØS-stat som har helsestatus i kategori III uavklart helsestatus, eller kategori V infisert, for sykdommene *B. ostreae* eller *M. refringens*. Dyrene må uansett være klinisk friske, og de skal ikke komme fra et akvakulturanlegg eller akvakulturområde for bløtdyr med uavklart forøket dødelighet.

4.1.3 Flytting for videre tilvirkning før konsum i EØS-stat fra område i Norge med sykdomsfri status

Bløtdyr kan flyttes fra akvakulturanlegg i Norge med sykdomsfri status til en annen EØS-stat for videre tilvirkning før konsum. Arter mottakelig for *B. ostreae* eller *M. refringens* skal ikke vise kliniske tegn på sykdom²⁷.

Levedyktige bløtdyr fra akvakulturanlegg i Norge som flyttes for videre tilvirkning før konsum i en annen EØS-stat, skal følges av dyrehelsesertifikat dersom de innføres til et område som har helsestatus i:

- kategori I sykdomsfri status,
- kategori II godkjent overvåkingsprogram, eller
- kategori IV godkjent bekjempelsesprogram,

for sykdommene *B. ostreae* eller *M. refringens*.

Det er ikke krav om dyrehelsesertifikat for ikke-levedyktige bløtdyr.

Hvis dyrene er mottakelig art for sykdommene, attesterer Mattilsynet på at dyrene kommer fra et område med sykdomsfri status. Dyr som ikke er mottakelig art må også følges av dyrehelsesertifikat, men det er ikke nødvendig at Mattilsynet attesterer på at de kommer fra område med sykdomsfri status.

For hvilke bløtdyr som er mottakelig art for sykdommene, se punkt 2.1

For informasjon om helsestatus i EØS-stater, se 4.1.1.

Det er ikke krav om dyrehelsesertifikat hvis dyrene skal til videre tilvirkning før konsum i et område i en annen EØS-stat som har helsestatus i kategori III uavklart helsestatus eller kategori V infisert, for sykdommene *B. ostreae* eller *M. refringens*. Men dyrene må uansett være klinisk friske.

²⁷ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 15 første ledd bokstav a).

4.1.4 Flytting for direkte konsum i EØS-stat fra område i Norge med sykdomsfri status

Alle bløtdyr, inkludert arter mottakelig for *B. ostreae* eller *M. refringens*, kan flyttes fra akvakulturanlegg i Norge til en annen EØS-stat for direkte konsum, dersom partiet flytting gjelder er²⁸:

- er pakket i emballasje for detaljsalg, og
- emballasjen oppfyller kravene i bestemmelsene om emballering og merking i forordning (EF) nr. 853/2004 om fastsettelse av særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse.

Slik flytting skal ikke følges av dyrehelsesertifikat²⁹, og det har ingen betydning hvilken kategori helsestatus mottaksområdet har.

4.2 Flytting fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status til områder i andre EØS-stater

Punkt 4.2 omhandler reglene for flytting av bløtdyr fra områder i Norge som har mistet sykdomsfri status til områder i andre EØS-stater. Hvilke regler som gjelder, avhenger av hvilken kategori helsestatus området i EØS-staten har, hvilke arter som flyttes og formålet med flyttingen.

Som tidligere nevnt vil regler som blir fastsatt i kontrollområdeforskrifter for å hindre smittespredning og bekjempe sykdom overstyre reglene som gjelder i "fredstid". Nedenfor informerer vi om hvilke regler som vanligvis gjelder for flytting av bløtdyr fra områder som har mistet sykdomsfri status til andre EØS-stater. Kontrollområdeforskrifter kan legge ytterligere begrensninger.

4.2.1 Flytting til utsett i EØS-stat fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status

Flytting til område med helsestatus i kategori I, II eller IV

Bløtdyr av mottakelige arter og vektorarter for *B. ostreae* og *M. refringens* kan ikke flyttes fra områder i Norge som har mistet sykdomsfri status, til andre EØS-stater for utsett i områder med helsestatus i:

- kategori I sykdomsfri status,
- kategori II godkjent overvåkingsprogram, eller
- kategori IV godkjent bekjempelsesprogram,

for sykdommene *B. ostreae* eller *M. refringens*³⁰.

²⁸ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 16 første ledd.

²⁹ Indirekte av omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd andre setning.

³⁰ Omsetnings- og sykdomsforskriften §§ 12 og 14, jf. 19 og 21.

Flytting til område med helsestatus i kategori III:

Bløtdyr av mottakelige arter og vektorarter for *B. ostreae* og *M. refringens* kan flyttes for utsett inn til områder som er i kategori III uavklart helsestatus, men må da komme fra område som har helsestatus i kategori I, II eller III³¹.

Dyr som flyttes må være klinisk friske og de skal ikke komme fra et anlegg eller akvakulturområde for bløtdyr med uavklart forøket dødelighet³². Det er ikke krav om dyrehelsesertifikat når dyrene skal inn til et område med helsestatus i kategori III: uavklart.³³

Flytting til område med helsestatus i kategori V:

Bløtdyr av mottakelige arter og vektorarter for *B. ostreae* og *M. refringens* kan flyttes for utsett inn til områder med kategori V infisert. Dyr som flyttes må være klinisk friske, og de skal ikke komme fra et anlegg eller akvakulturområde for bløtdyr med uavklart forøket dødelighet.

Det er ikke krav om dyrehelsesertifikat når de skal inn til et område som har helsestatus i kategori V³⁴. Dersom dyrene flyttes ut av et område med helsestatus i kategori V: infisert, skal flyttingen følges av et dyrehelsesertifikat³⁵.

Flytting av andre arter:

Bløtdyr av andre arter enn mottakelige arter og vektorarter fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status, kan flyttes til utsett i andre EØS-stater. Dyrene må da være klinisk friske, og skal ikke komme fra et akvakulturanlegg eller akvakulturområde med uavklart forøket dødelighet. De må følges av et dyrehelsesertifikat hvis de skal settes ut i et område i en annen EØS-stat som har helsestatus i

- kategori I sykdomsfri status,
- kategori II godkjent overvåkingsprogram, eller
- kategori IV godkjent bekjempelsesprogram,

for sykdommene *B. ostreae* eller *M. refringens*.

Det er ikke krav om dyrehelsesertifikat hvis dyrene skal settes ut i et område i en annen EØS-stat som har helsestatus i kategori III uavklart helsestatus eller kategori V infisert.

Det er krav om dyrehelsesertifikat hvis dyrene skal flyttes ut av et område med helsestatus i kategori V: infisert³⁶.

4.2.2 Flytting for videre tilvirkning i EØS-stat fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status

Flytting til område med helsestatus i kategori I, II eller IV:

³¹ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 20 første ledd.

³² Omsetnings- og sykdomsforskriften § 11.

³³ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd.

³⁴ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd.

³⁵ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 andre ledd.

³⁶ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 andre ledd.

Regelverket åpner for at bløtdyr av mottakelig arter fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status, kan flyttes inn til områder for videre tilvirkning før konsum som har helsestatus i:

- kategori I sykdomsfri status,
- kategori II godkjent overvåkingsprogram, eller
- kategori IV godkjent bekjempelsesprogram,

for sykdommene *B. ostreae* eller *M. refringens*.

Levedyktige bløtdyr må følges av et dyrehelsesertifikat. Ikke-levedyktige bløtdyr skal ikke følges av et dyrehelsesertifikat³⁷.

For at slik flytting kan gjennomføres, må mottakelige arter ikke vise kliniske tegn på sykdom og transporteres og tilvirkes under forhold som forhindrer spredning av sykdomssmitte, eller være avsendt som ikke-levedyktige dyr³⁸. Det er myndighetene i mottakerområdet som må vurdere om vilkårene er oppfylt.

Mottakerområdets myndigheter kan også tillate midlertidig lagring i virksomheten som tilvirker dyrene³⁹. Virksomheten må i tilfellet søke offentlige myndigheter i mottakerlandet om tillatelse.

Flytting til område med helsestatus i kategori III:

Alle bløtdyr, inkludert mottakelige arter og vektorarter, fra område som har mistet sykdomsfri status, kan flyttes inn til et område for videre tilvirkning før konsum med helsestatus i kategori III uavklart for *B. ostreae* eller *M. refringens*, dersom dyrene er klinisk friske og enten:

- transporteres og tilvirkes under forhold som forhindrer spredning av sykdomssmitte, eller
- er avsendt som ikke-levedyktige dyr⁴⁰.

Det er ikke krav om at slik flytting skal følges av dyrehelsesertifikat⁴¹.

Flytting til område med helsestatus i kategori V:

Akvakulturdyr fra områder som har mistet sykdomsfri status kan flyttes for videre tilvirkning før konsum til område med helsestatus i kategori V infisert for *B. ostreae* eller *M. refringens*. Dyr som flyttes må være klinisk friske, og de skal ikke komme fra et anlegg eller akvakulturområde for bløtdyr med uavklart forøket dødelighet.

Det er ikke krav om dyrehelsesertifikat når de skal inn til et område som har helsestatus i kategori V⁴². Dersom dyrene flyttes ut av et område med helsestatus i kategori V: infisert, skal flyttingen følges av et dyrehelsesertifikat⁴³.

³⁷ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd.

³⁸ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 15 første ledd.

³⁹ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 15 andre ledd siste setning.

⁴⁰ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 20 tredje ledd, jf. § 15 første ledd.

⁴¹ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd.

⁴² Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd.

⁴³ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 andre ledd.

Mottakerområdets myndigheter kan tillate midlertidig lagring i virksomheten som tilvirker dyrene⁴⁴ Virksomheten må i tilfellet søke offentlige myndigheter i mottakerlandet om tillatelse.

4.2.3 Flytting for direkte konsum i EØS-stat fra område i Norge som har mistet sykdomsfri status

Reglene for flytting for direkte til konsum er de samme uavhengig av helsestatusen til området som dyrene kommer fra. Se derfor punkt 4.1.4 for hvilke regler som gjelder.

4.3 Flytting av bløtdyr til forskningsformål

Fiskehelsedirektivet artikkel 11 åpner for at myndighetene i det enkelte land kan tillate at levende dyr som ikke tilfredsstiller kravene til omsetning, likevel kan tas inn til forskningsformål. Det er myndighetene i mottakerlandet som avgjør om det kan gis tillatelse. Virksomhetene må derfor ta kontakt med aktuelle myndigheter og søke om tillatelse.

Ved slik flytting skal Mattilsynet regionalt være underrettet på forhånd⁴⁵. Ved forsendelse til områder i annen EØS-stat med helsestatus i kategori I, sykdomsfri, kategori II godkjent overvåkingsprogram eller kategori IV godkjent bekjempelsesprogram, skal underrettelsen oppfylle kravene i omsetnings- og sykdomsforskriften § 23.

5 Flytting av bløtdyr fra EØS-stat til Norge

Punkt 5 omhandler reglene for flytting av bløtdyr fra områder i andre EØS-stater til områder i Norge med sykdomsfri status. Hvilke regler som gjelder, avhenger av:

- hvilken kategori helsestatus området i EØS-staten har,
- hvilke arter som skal flyttes, og
- om dyrene flyttes til utsett, videre tilvirkning før konsum eller direkte til konsum.

5.1 Flytting til utsett i område i Norge med sykdomsfri status fra områder i andre EØS-stater

Bløtdyr fra områder i EØS-stater kan flyttes til utsett i områder i Norge med sykdomsfri status⁴⁶ dersom de generelle vilkårene⁴⁷ er oppfylt:

- dyrene skal være klinisk friske,
- og de skal ikke komme fra et akvakulturanlegg eller akvakulturområde for bløtdyr med uavklart forøket dødelighet.

⁴⁴ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 15 andre ledd siste setning.

⁴⁵ Fiskehelsedirektivet art. 11 nr. 2 tredje ledd.

⁴⁶ Omsetnings- og sykdomsforskriften §§ 12, 14, 19, 20 og 21.

⁴⁷ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 11

Bløtdyr som skal inn til vårt friområde til utsett, skal følges av dyrehelsesertifikat⁴⁸.

Dersom det skal tas inn bløtdyr av mottakelig art eller vektorart for *B. ostreae* eller *M. refringens* for utsett i vårt friområde, må disse komme fra et område med helsestatus i kategori I sykdomsfri. Myndighetene i avsenderstaten skal attestere for dette i dyrehelsesertifikatet.

For hvilke bløtdyr som er mottakelig art og vektorart for sykdommene, se punkt 2.1.

Informasjon om helsestatus for akvakulturanlegg i EØS-stater, se punkt 4.1.1.

5.2 Flytting for videre tilvirkning før konsum i områder i Norge med sykdomsfri status fra områder i andre EØS-stater

Bløtdyr kan flyttes fra områder i andre EØS-stater for videre tilvirkning før konsum til område i Norge med sykdomsfri status i Norge.

Levedyktige bløtdyr som skal inn til vårt friområde for videre tilvirkning før konsum, skal følges av dyrehelsesertifikat⁴⁹. Det er ikke krav om dyrehelsesertifikat for ikke-levedyktige bløtdyr.

Hvis dyrene er mottakelig art for *B. ostreae* eller *M. refringens* må dyrene enten:

- komme fra et område med sykdomsfri status (attestert av myndighetene på avsenderstedet), eller
- tilvirkes ved et tilvirkingsanlegg som forhindrer smittespredning, eller
- være avsendt som ikke-levedyktige dyr.

Levedyktige bløtdyr fra områder med sykdomsfri status kan midlertidig lagres i tilvirkingsanlegg.

For hvilke bløtdyr som er mottakelig art for sykdommene, se punkt 2.1

For informasjon om helsestatus i EØS-stater, se 4.1.1.

5.3 Flytting til Norge for direkte konsum

For reglene om flytting av bløtdyr til direkte konsum fra områder i andre EØS-stater til områder i Norge med sykdomsfri status, se punkt 4.1.4.

5.4 Flytting av levende bløtdyr til forskningsformål

Regelverket⁵⁰ åpner for at levende bløtdyr som ikke tilfredsstiller kravene for flytting, likevel kan tas inn til vitenskapelige institusjoner til områder i Norge til forskningsformål. Institusjonen må da søke Mattilsynet regionalt om tillatelse. Det må legges frem dokumentasjon på at forholdene under transport og på mottaksstedet er slik at flyttingen ikke fører til spredning av listeført sykdom.

⁴⁸ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd bokstav a.

⁴⁹ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 22 første ledd bokstav a.

⁵⁰ Omsetnings- og sykdomsforskriften § 26.